

Egyszer melegeget egy héten

Titokzatos vasárnapi ebédosztók

Egészen fiatal emberekkel beszélgetek. Nevük nem fontos, mondják, nem akarnak szerepelni. Csupán annyit szeretnének: akinek senki nem ad vasárnap meleg ebédet, tőlük kaphasson. Semmilyen szervezetnek, semmiféle hivatalos jószolgálati egyletnek nem tagjai. Csupán barátok, akik ily módon szeretnének segíteni a rászorulóknak. Ez a magyarázat sokszor kevés a vendégeknek: tudni szeretnék. Fidesz, máltai szeretetszolgálat, egyház, vagy mi az, aminek nevében jótékonykodnak.

Idősebb néni pakolgatja edényeit a szatyrába. Azt mondja, annak idején minden vagyonukat földbe fektették, így mindenük odaveszett az államosítással. „Tudja, amikor a Nagy Imre-program ösztönzésére földet vettünk, nemigen gondoltuk, hogy öregségünkre ingyenkonyhára szorulunk majd. A szomszédoknak is viszik: hét közben kapunk a tanácstól ebédet, de vasárnap nem. Aranyosak, kedvesek ezek a fiatalok, nagyon jó, hogy ma sem maradunk ebéd nélkül.”

„Már csak azért sem akarjuk semmilyen szervezet nevében osztani az ebédet, hogy ne riasztunk el senkit. Így is van, aki kíváncsi a tiszta jó szándékunkban, vagy egyenesen hülyének tart bennünket. Pedig egyszerűen arról van szó: mi nem tudunk lakást vagy állást adni a rászorulóknak, azzal segítünk, amire képesek vagyunk – adunk egy ebédet. Áprilisban főztünk először – templomokban hirdettük ezt a lehetőséget – és sokan segítettek: volt, aki egy zsák krumplit adott, volt, aki pénzt. Abból vetünk „kishibás” tányérokat a vásárhelyi porcelánban. 20–25 embernek főztünk egyelőre, de többnek is tudnánk. Nem félünk-e, hogy az újságbeli híradás nyomán túl sokan lesz-

Nyakamat behúzza lépcsőre lefelé a lépcsőn. Nekem, alkalmi vasárnap déli látogatónak szokatlan, hogy vigyáznom kell: be ne verjem a mennyezetbe a fejem, a Magas- és Mélyépítő Vállalat munkásainak viszont bizonyára már megszokott ez a lépcsőjáró póz. Hétköznapiokon ugyanis az ő öltözőjük az a Lenin körút 59. szám alatti helyiség, ahol – ebédelő vendégekkel szeretnék beszélni. Olyan emberekkel, akik kihasználják azt a lehetőséget: vasárnap délben ingyen ehetnek egy tál ételt. Hogy kitől kapják?

nek legközelebb? Nem, azt gondoljuk, a mi szegényeink közül újságot is kevesen olvasnak, csak közvetve, lassan szereznek tudomást az ingyenkonyháról.” meséli az egyik „házigazda”.

Életerősnek látszó férfi eszik az egyik alkalmi asztalnál. Amikor megebédelt, néhány könyvet ad a házigazdáknak: Cooper, Karl May és egyéb indián-történetek – talán el tudják juttatni olyan gyerekeknek, akiket érdekel az ilyesmi – mondja. „A törvény a nőt véd, a válás a férfiakat sújtja” – fordul hozzám, mintegy magyarázkodva, miért is ebédel itt. „Rokkantnyugdíjas vagyok, a pénzem fele gyerektartásra megy, alig marad valami. A mai árak mellett amúgy is sok a rászoruló, ismerlek többet is, mondok nekik, hogy jöjjenek enni, de van, aki szégyell jönni.”

Tényleg van, aki szégyelli, hogy itt egyen – folytatják beszélgetésünket a vendéglátók. Ezért is viszik el inkább az ebédet, akár több embernek. Aztán

van, aki idejön, és megkérdezi: ehet-e itt? mert ugyan tudja, a ruháján nem látszik, hogy rászoruló, de egész héten nem eszik fött ételt.

Ismét egy fiatal férfi jön, láthatólag zavarban van. „Két hónapja öngyilkos lett a feleségem, családom kirekesztett, lakni se nagyon tudok hol. A vállalatom megszűnőben van, munka nincs, pénz nincs, ide meg szégyellek jönni, egy barátom szinte erőszakkal cipelt le. Reménytelen az egész élet, tán jobb lenne, ha mennék én is a feleségem után” – mondja.

„Minket nem érdekel, hogy valaki azért jön, mert alkoholist, és itálra költi a pénzét, vagy drogos és nincs munkája, pénze, a lényeg, hogy szüksége van az ételre. Engem különösen mélyen érint, ha éheznek valaki” – meséli az egyik ebédosztó fiatalember. „Ezért is esik jól, hogy a Magas- és Mélyépítő Vállalat segíti a törekvőinket. Most még nem teher, hogy itt töltjük a vasárnapunkat, de lehet, hogy ha növekszik az igény, az ebédelésre, több barátunkat kell bevonni, és megosztjuk a terheket.”

Fél kettő, az ebéddőnek vége. Néhány adag étel még maradt, talán jövő héten a lelkes baráti kör főztje mind üres gyomrokba kerül. Egyetlen főntartásom osztom meg a házigazdákkal: vajon a kőjál nem emelne-e kifogást, ha tudna erről az ebédosztásról. Azt válaszolják, főzni a kőjál által is ellenőrzött konyhában főznek, saját maguk, itt csak osztják az ebédet. S egyébként is: a kukák mellett sem állnak felügyelők, pedig sokan szerzik a szemégyűjtőből a táplálékukat. Ez az önzetlen, névtelen társaság éppen ezeknek az embereknek ad – legalább egyszer egy héten – emberhez méltó ételt.

Balogh Tamás

Ha sok a főnök – akkor vesszőfutás!

„A kivégzésünket is megszavazták volna...”

Az elmúlt esztendő igen gyengére sikeredett a Pusztaszeri Hévezér Tsz.-ben. A korábbi tekintélyes nyereség ekkor fordult át az ellentétébe. A szárítós gazdaság sokat veszített a katasztrofális paprikatermés miatt. A gazdasági nehézségek jó táptalajt adtak a morális feszültségeknek is. Az eldöntendő kérdés az volt, ha nem száz százalékból az időjárás felelős, akkor ki? A frontvonal az elnök és a közpvezetők között épült ki a legmarkánsabban. E válság feloldására nemrégiben rendkívüli elnök- és vezetőségválasztó közgyűlést hívtak össze. A végeredmény: a korábbi elnök, Fejes Ernő bizalmat kapott a tagságtól, s a vezetőség is megújult. Az akkori közgyűlésről írt cikkemben idéztem az elnök szavait: „a történetek ellenére nem lesz vérengzés”. Sajnos hibát követtem el, terjedelmi okokból nem folytattam, most megteszem, mert e kiétel fontossá vált az utóbbi napokban: „de a kialakult anarchikus állapotokat meg kell szüntetni.” Valóban, az azóta leváltott, illetve hivatalosan „átszervezett” emberekkel találkoztam és szűrt sebeiket nem láttam. Az anarchikus állapotok megszüntetése viszont gyorsan halad.

Az „átszervezettek” állítják, az elnökkel szembeni fellépésük a kegyvesztettség oka. Különb. ha így is lenne, csak bevált politikai sémákat követne. Az erő tudatában a zavaró momentumok kiszűrése mindig az útban lévő emberek kikapcsolásával kezdődik. A programmal azonosulni tudó és akaró végrehajtók nélkül nem megy az akaratátvitel. Legyen az kormány, minisztérium, nagyvállalat vagy térség. A lépés helyességét senkinek sincs joga előre minősíteni, a jövőbeni eredmény vagy eredménytelenség megteszi azt.

Négyszemközi magyarázat

Az érintettek még ma is a maguk igazát hajítják, a munkaiügyi döntőbizottsághoz fordulnak a vezetőség döntése ellen, melyet kettőjük esetében a küldöttgyűlés is megerősített.

Szász Gergely, a szárítóüzem volt főművezetője:

– Három embernek szüntették meg egyoldalúan a munkamegállapodását átszervezés miatt, egyet most találtak alkalmatlannak. Mindannyiunknak fizikai munkát ajánlottak fel. Számomra az a furcsa, hogy még a szárítóüzemben sem maradhatok, pedig műszakiból ott is létszámihiány van. A segédüzemben kell dolgoznom, a korábbinál jóval kevesebb fizetésért. A fellebbezésem oka nem is annyira a volt munkakörömhöz való ragaszkodás, hanem az igazságérzet. Az irodán jó pár ember akadt, aki önként mondott fel. A főkönyvelőnk tartósan beteg, ebbe az ideges légkör is bejátszhatott.

Gyurkó Mihály, a szárító volt áruforgalmi vezetője:

– A vezetőség, a küldöttek köre olyan, hogy ha azt mondták volna nekik, ki kell bennünket végezni, azt is megszavazták volna. Csak azt nem tudom, kinek higgyek. A közgyűlés most választott meg ellenőrző bizottsági tagnak, s ez a bizalom jele. Az elnök és a vezető meg munkaszervezési és er-

kölcsi hiányosságaimmal magyarázza kegyvesztettségem. Az erkölcsi megítélésemre magyarázatot kértem, de nem kaptam. A közgyűlés után négyszemközi megbeszélések voltak, azzal a visszatérő kérdéssel: akar-e dolgozni? Mit lehet erre válaszolni, aki pusztaszeri, mehetne máshová? Különb. úgy látszik, lesz a menesztésben újabb turnus is. A jogászi állásra is új embert találtak, a földügyes és a személyzetis sorsa is bizonytalan. Egy főkönyvelői jelígis hirdetés jelent meg az újságban, nagyon ránk passzol, de biztosra nem tudom, jó-e a sejtésem.

Nagyvonalú ceremónia

Szabó László, volt gépcsoportvezető:

– Szerettem és csináltam is a munkámat, abba nehéz lett volna belekötni, ezért kellett a leváltásomhoz az átszervezési ceremónia. Egyébként velem nagyvonalúak voltak. Most végeztem el a szaküzememnéki, s eltekintettek a tanfittás költségeinek visszafizetésétől. Csak fontos lehettem, ha a beütemezett szabadságomat sem vehettem ki még pár hete, pedig a rokonoknak ígértem segítséget, aki építkezett. Ilyen hirtelen feleslegessé vált a munkám? Kívülről bizonyára úgy fest, ha ennyire az elnök mellett van a tagság, biztosan bennünk van a hiba. Erre csak azt mondom, aki nyilvánosan, a beosztott vezetőt meghazudtolva mindig igazat ad a tagnak, azt megválasztják. Hogy aztán emiatt vége a munkafegyelmeknek, s beintett nekünk a beosztott, ki törődik azzal? Főleg a megbízhatatlan, hanyag emberek örülnek a menesztésünknek.

Palotás Ferenc jogász, állattenyésztési és háztáji ágazatvezető a háztáji paprikáját kapálta épp, amikor megkerestem. Az ő véleményére azért voltam kíváncsi, mert régóta itt dolgozik és nem „szervezték” még át.

– A jogászi mellékállásom közös megegyezéssel adtam

vissza. Viszont a szarvasmarhatelep hamarosan vállalkozásba megy át, oda már nem kell a vezető. Talán maradnak a háztáji ügyek. Bizonytalanok érzem a viszonyainkat. Ha tényleg átszervezések vannak, el kell fogadni. Csak azt tartom logikátlanak, hogy diplomás emberek csak fizikai munkára alkalmasak. Ilyen nincs, hogy egy falu a saját fiait szétzavarja. Ebből előbb-utóbb konfliktus támad az emberek között. Már figyelik egymást, ki kire és mire szavazott.

„Szó sincs vérengzésről...”

Faragó Szilveszterné pénzügyi osztályvezető maga mondtott fel.

– Hét éve Szegedről járok ide, én könnyebben kiszakadhatok e körből. Találtam állást. A korábbi minősítésekből azt szűrtem le, elégedettek a munkámmal. Azok közé tartoztam, akik nyíltan bírálták az elnök merev, katonás stílusát. A felelősséget mindig a végrehajtókra hárította. Így lehetett népszerű. Mivel a helybeli közpvezetők mellé álltam, most levontam a következtetést. A közgyűlés után azt vártam volna, hogy összehívja a beosztottjait, tisztázzuk a múltat, s megállapodunk, hogyan tudnánk egyfelé húzni. Ehelyett a négyszemközi beszélgetéseket választotta. Úgy látom, az a célja, hogy az egész vezetőt gárdát szétzavarja. Az is furcsa, hogy a szárító eredménytelenségéért ő és a főmezőgazdász egyáltalán nem felel.

Az elnökkel sajnos rövidre kellett fognom a beszélgetést, épp egy megpályázott állásra összegyűlt jelentkezők vártak a másik szobában.

– Tudom, többen megtorlással próbálják beállítani a történeteket. Erre csak a közgyűlésen elhangzott felszólalást idézem: „Sok a vezető, s azért orrolnak egymásra”. Tényleg sok, s ez korábbi probléma. Az intézkedés azért készült, mert megvártuk a vezetőségválasztó közgyűlést, az új tisztségviselők döntenek, melyik szervezetre, emberre van szükség. Az átszervezést a szakvezetés javaslatára elfogadta a vezetőség. Szó sincs vérengzésről, a kialakult anarchikus állapotokat próbáljuk megszüntetni. Akik fölmondtak, több okból tették. Volt, akinek a családi helyzete tette ezt szükségessé, más úgy látta, több lesz a pénze, ha otthon dolgozik, akadt aki korábban is jelezte, nem neki való a vezetői munka. Főkönyvelőre szükségünk lenne a gazdasági döntések meghozatalában. Nem várhatjuk ki, mikor gyógyul meg...

Tóth Szeles István

Önkormányzat és vidéke

A Szeged 9. számának tartalmából

A Mátyás-évfordulón, tisztelgésekben a bautizeni Mátyásdombormű alsóvárosi másolata díszíti a Szeged című (szerkeszti Tandí Lajos) városi folyóirat legfrissebb, 9. számát. Történeti értékmént és aktualitás egyaránt jellemzi a lap új számát is. Talán legértékesebb összeállítása napjaink politikai-kormányzati fő kérdésével, a városalakító jövőjével kapcsolatos. Összefoglaló címe: *A szabad királyi várostól a valódi önkormányzatig*. A blokk végére talán a kérdőjel a napi hírek ismeretében aktuálisabbnak tűnik, mint a kijelentő vagy felszólító mód. Néhány gondolat a bő terjedelmű írásokból:

„A város regionális szerepkörének bővítése döntően a város szellemi kapacitására alapozható, amelynek meg kell határozni legalább két, minőségileg is eltérő, de valójában a város tényleges térbeli szerepével összefüggő szintet. Az egyiket a vonzáskörzetre (egyes elemeiben országos méretre) terjedő

oktatási, kulturális, egészségügyi és tudományos kapcsolatrendszer alakítja ki, míg a másik szint nemzetközi méretű, melyet alapvetően a tudomány és maga a város (hivatal) működtet. Ezekhez a szintekhez kapcsolódhat a gazdaság (termelő ill. szolgáltató ágazatai), valamint a városi kereskedelem. Miután az e típusú kapcsolatok nem kívának (jól) funkcionálásuk során nem térnek meg) külső közvetítő, egy magasabb önkormányzati jogosultságok birtokában kezelhetők optimálisan.” (Mészáros Rezső: Szeged, regionális központ).

„Nem érthetünk egyet a koncepció nagyvárosokra vonatkozó megfogalmazásával, mely szerint a városmegye és a városközösség típusú megoldások hazai átvételét kevesen támogatják... A jelenlegi tényleges helyzetből kiindulva olyan következtetésekre jutunk, amelyek nem felelnek meg sem a nagyvárosok történeti fejlődésének, sem an-

nak a funkcionálnak, amelyeket a nagyvárosoktól maga a koncepció készítője elvár...” (Levél a miniszterhelyettesnek).

„Összegezve: azért nem tartom jónak a most vitatott koncepciót, mert felerősödtek benne azok a törekvések, amelyek a tényleges önkormányzatok létrejöttében ellenérdekeltek.” (Sándi István: Kinek kényelmes Prokrusztesz doktor ágya?).

A SZEGED 9. száma bemutatja a Szegedért Alapítvány díjazottjait, köszönti a hetvenéves Fontos Sándor festőművészt, elemzi a szegedi Lenin-szobrok sorsát, beszámol a nemrégiben zárult A felfedezés táguló határai című amerikai kiállításról. Folytatódik Lengyel András sajtótörténeti sorozata, Máriaföldi Márton Klebelsberg Kunó tetteit teszi mérlegre. Bátyai Jenő ipartörténeti vázlatot írt az államosítások évfordulója kapcsán. A Szeged galériája Papp György grafikusművészt mutatja be.

Túrázott a szakszervezet

Szombat, délután három óra, sziklóstói kemping. A bejárat közelében felvert sátrak között zajlik az élet, mindenfelé beszélgető csoportok. Alkalmi vagy régi ismerősök egy-egy üveg sör, üdítő mellett diskurálnak: magukról, a világ soráról. A tábori élet fontos kelléke a bogrács: itt-ott még ínycsiklandó illatot áraszt, másutt már a mosogatásnál tartanak. A hivatalos főzőverseny-helyszínről csak a zsűri hiányzik.

Egy gyerekcsapat nyomába eredve a sportpályán kötöttem ki, ahol éppen hólabballal ragaszkodott el a földtől. Közben focimeccshez toborozták a csapatokat. Aki eltikkadt, a medencében hűsítette magát. A túráver-

Édosz-találkozó a Szikin

senyről az utolsó csoport is beérkezett.

Mindez egy óra hevenyészett krónikája: eseményei a péntek délutántól vasárnap délig tartó Édosz természetbarát találkozó részei. Itt mindenki azt csinált, amihez épp kedve támadt. Városnézés, hajókirándulás, horgászat, ópusztaszeri és-füvészkerti kiruccanás, játékos vetélkedők és sok más program töltötte ki a több mint ezer résztvevő színes hétvégéjét.

– Az Édosz még mindig a „rég” – kérdeztem Varga János, a szövetség sportfelőloszt.

– A név maradt a régi, a tartalom változott. Tizenhat élelmiszer-ipari szakmában önállóak

a szakszervezetek s ezek tömörülnek szövetségbe. A természetjárás olyan hagyomány, amit nem szabad megszakítani. Ez a huszadik ilyen jellegű országos találkozó, minden évben más-más helyszínt választunk. A természet szeretete, a kapcsolatok, ismeret-ségek ápolása nem lehet pénzkeresés. A szövetség százezer forintot tudott erre a célra áldozni. Az útiköltség, a szállás, étkezés saját zsebre megy.

A szegediek mellett a Szentesi Baromfifeldolgozó Vállalat is kivette részét a szervezésből. A résztvevők szerint Badár Sándor és Farkas Lajos igen nehéz, beugratós tájékoztatósi túraútvonalat jelölt ki a ruszai erdőben. Száz-

huszan vágtak neki a versenynak, több kategóriában. A győzteseknek természetesen ajándék járt, de aki végigment a pályán, üdítőt, s Dundinak keresztelt, baromfi-húsból készült szendvicset kapott. Termékbemutató az erdőben – nem rossz fogás.

Tandari Istvánné a konzervgyár szb-titkára a mindenes benyomását keltette, szervezett, informált szünetlen.

– Megpróbáltuk úgy alakítani, hogy ne kerüljön sokba itt az élet. Az üdítőt, sőt és bort árusító pavilonokban önköltségen áron szolgáltattak fel. Reggel friss kenyeret, tejet szállított a sütő- és tejipar.

Mint megtudtam a legfiatalabb

Somogyi Károlyné felvétele
Természetjárók a sziklóstói kempingben

résztvevő 6 hónapos volt, a legidősebb 81 éves. Legtöbben busszal, vonattal érkeztek, de Nagykovácsról befutott egy kerékpáros csapat is. Ez már önmagában is

szép teljesítmény. Jövőre könnyebb dolguk lesz, mivel a huszonegyedik találkozót valószínűleg Bács megyében rendezik meg. T. Sz. I.